

Gazeta'ra este pe doi ori, adica: Mercuria si Sambata.
Folie'ra odata pe septemana, adica: Mercuria Pretin-
aru este pe unu anu 10 f. m. o.; pe diumetate
anu 5 f. in laltre Monarchiei.

GAZETA

Pentru tieri straine 7 L. pe unu sem. pe si anulu
intregu 14 f. m. o. Se prenumera la tota poze
imperatoriei, cum si la toti cunoscutii nostri DD. corr-
espondanti. Pentru serie „petita“ se cere 4 cr. m.

FRANCOBEEVANESE.

Diurnalulu „Desbaterile“ despre resboiulu Rusiei in contra
Turciei in anii 1810 si 1828.

Teatrulu resboiului. — Principatele, Prutul si
Nistrulu.

In unulu din Nrii. trecutii se vorbi despre pusetiunea locurilor
de aparare ale Turciei si despre punctele cele mai insemnate strate-
gice. — Diurnalulu „Desbaterile“ intra unu alu doile articulu isi
arunca privirea preste Moldavia si Tier'a Romanesca, precum si preste
Bulgaria, privindu la ele ca la nesce puncte ale cantonarei armatei
rusesci. — In impregiurările de acumu, candu curge resboiulu cu otar-
ita dusmania intre aceste doue puteri pe pamentulu acestu necajitu,
va fi cu scopu a impartasi din numitul articulu pentru orientare in
astfelu de impregiurari.

Moldavia, sege diurnalulu, se intindea mainainte pene la Nistru.
— O tertialitate a Moldaviei dimpreuna cu tota Besarabia veni in
anulu 1812 sub puterea Rusiei. . . . Pecandu turcii tienea linea Nistrului
si se redima in fortaretele Cosim, Bender si Acherman putea ei
apara Moldavia, si in casu de respingere se putea retrage pene la
Prutu si pene la gur'a Dunarei. Pe acele vremi turcii erau infrico-
sarea muscaliloru. Prutul era locul acela unde turcii silira pe
Petru celu mare la capitulatiune. Petru ocupa portulu dela Asov,
celu din teiu carelu ocupase rusii in Marea negra. Carolu XII. regele
Schwediei, ilu ataca in inim'a imperiului din dereptulu Niprului, fu
inse in an. 1709 batutu la Pultava si silitu a fugi la Bender la turci.
Petru, superbu cu sucesulu acesta si crediundu ca in puterea alesei
sae armate tote le pote intreprinde, trecu in anu 1711 peste
Prutu si ocupa Iassi. Marele vesir Baltadgi-Pasia se grabi asi con-
centra armata sa la Dunarea de josu. In punctulu unde Prutul se
reversa in Dunare trece elu apa si ica pusetiune pe malulu stangu
alu Dunarei, pecandu Cearulu ilu astepta in drapta. Prin manevra
acesta ingeniosa taia vesirulu comunicatiunea cearulu cu Rusia, si i
lua tota proviantarea si recuisitele de resboiu. —

Petru facea socoteala pe ajutorulu Principelui Moldaviei Dimitrie
Cantimir, care incepuse a face insureptiune in contra turciloru; inse
fu batutu si silitu asi scapa in fuga viati'a in Polonia. Petru inaintase
pene la orasiulu Husi ce jacea la Prutu; inse vesirulu, care mergea
pe malulu de dincolo, trecu fora veste apa si se arunca intre armata
rusesca si intre Iassi, unde-si procurasera rusii magazine de resboiu.
Armata rusesca stetea din 50,000 feciori bine disciplinati si dedati
a suferi tote. Armata turcesca inse numera 120,000 feciori, caroru
se mai insocisera si 40,000 tartari din Crimea si din desiertele Marei
Negre. Cearulu ardea de pofta d'ase bate, inse, dupace se convinse
despre numerulu si curagiulu armatei dusmanului, se indoi despre
posiveritatea d'a o pute infrange. Aflanduse strimtoratu intre baltile
Prutulu lipsindui pasagiu de poduri, se afla cearulu cu drumulu taietu
de ase mai retrage. Mai multe dile suferira rusii lipsa de midiloce
de traiu si de nutretiu. Trupele ruse se aflau descuragiate Petru
sirsitu de grije, si edea inchisu in cortulu seu si dede mandatu, ca
nime se nu'lu conturbe in singuratatea sa. Ecaterina imperatesa,
care lu urma si in resboiu, scose pe Petru din nenorocita lui puse-
tiune, si Petru voia asi sustiene demnitatea sa de cearu. Ecaterina
lua asupra si, ca va tracta cu vesirulu si-si siertfi cu ocaziunea acesta
tote diamantele, aurulu si pretiosele ce le posedea. Marele vesiru
puse lui Petru conditiunea ca rusii se desierte tote posturile ce le
tienea rusii in vecinatatea Marei-negre; Asovu, carelu ocupasera rusii
in acelasi anu, se'lu dec indereptu si Tagaurog (in Marea asovitica)
ce'lu intemeiese decurundu se'lu desfiintiese. — Carolu XII. grabi
din Bender in castrulu turcescu, si ca sa-si pasca si elu inima la
umilirea cearulu, a inamiculu seu, se mesteca cu destula semetia si

cu atata cerbicositate in negociatiune, incatu i cadiu spre greutate si
vesirulu. Istetimei Ecaterinei se multiamesce incheierea traptatulu, si
armata rusesca capata voie ase retrage pe teritoriulu seu.

Acesta episoda sta fora indoiala intr'unu contrastu surprindietoriu
cu starea Turciei de astadi. Totusi aru gresi forte, cine aru crede,
cumca Turciei nu i a mai ramasu nemica din antic'a ei putere . . .

Insufletirea fanatismulu turcescu facu de atatea ori ca Turcia se
accere cunune de invingeri; acesta insufletire a facutu, ca lumea sa
se minuneze de cuceririle turcesci. Se pare ca fanatismulu de astadi,
de care e inflacurata Turcia spre apararea imperatiei sale si spre
infrunzarea colosulu europeanu, ne infaciosiaza unu documentu despre
antic'a putere a Turciei. (Va urma.)

Monarchia austriaca.

Piacenza, 20. Optobre 1853. Cu tote ca departarea ne impede-
dea coresponde mai adese ori, totusi socotescu ca pe viitoriu luandumi
de oieptu cunoscutia topografica si etnografica (descriere de
tierra si de poporele ei) a strabunesciloru locuri, se na tacu atatu de
indelungatu. Decandu se afla regimentulu c. Strasoldo in pamentulu
Parmei nu ne merge reu nici in priuvintia elimei nici a loialitatei
locuitoriloru. In Ferrara ne spunu amicii din garnisou'a de acolo a
batalionulu alu 2 cumca scumpetea bucateloru s'a facutu simtita; nici
none celorulalti din Piazentia nu ne lipsescu asemenea sperintie,
totusi lips'a cea mare de frupte domina mai vertosu in partile pie-
monteze. — Fiindca amu inceputu cu descrierea fructificarei socota
ca voiu face unu servitiu cu urmatoriele date:

In remnulu Lombardo-Veneticu mai pe tote locurile vinulu a
priitu reu; aici inse in Parma este in abundantia, totusi forte scumpu.
pentruca se esporta forte tare de catra speculanti in Lombardo-Vene-
tia. Panae dar si vinulu e aci unu oieptu ce face se despere o parte
mare a locuitoriloru. — Cu noi inca totu aru mai merge, numai
doedierii austriaci se schimba cu mare lagia, cate 6 centime la
unu sfantiu. — Dupace regimentulu se stramuta dela alu 6le la alu
8le corpu de armata, a trebuitu se se produca in essercitii inaintea
noului D. Divisiuneru si inaintea gen. brigadiru. Esserciele reesira
cu cea mai frumoasa recunoscutia atatu celu din 4 Opt. inaintea
L. M. C. conte Cavrani catu si celu din 6 inaintea gen. majorulu de
Lederer. si fiindca cea mai mare parte a fecioriloru abia sierbescu de
cate 6 luni, acesta impregiurare casiana mirare susu numitiloru
siefi.

In diu'a revisiunei se citira articulu de resboiu de catra D. Cape-
lanu regimentulu Boitor, dupa ce se citi juramentulu in limb'a romana,
ilira si magiara. Unii fora cunoscutia, unu magiaru, si 3 slovaci, isi
calcara juramentulu, fugindu catra Piemontu. Onorea fecioriloru ro-
mani se constatza si prin acesta, ca n'am aflatu sa fi desertatu vre-
data romanu asia lesne. Intre soldatii nostrii si locuitori nu s'a in-
templatu nici unu escesu, atatu de frumoasa li purtarea loru si
subordinata.

Urbea mare 4. Noembre. In dilele aceste avuramu fortuna a
onora pe D. episcopu alu Aradului. Din pucinele dile ale petrecerei
M. sale paici amu intielesu, cumca M. sa n'ar camu fi amicu alu
literelor nastre strabune, ceca ce ne au superatu forte, fiindca dela
unu Episcopu romanu asteptamu, ca elu se imbracioseze tote su-
venirele romane, pe care numai serbii nile prsecutza. Vomu vedé
inse, catu de scumpa é M. sale amorea romanulu, care si iubescu
suvenirile sale mai multu decat pe desmantatorii dela ele; cine
nu crede incerece.

Un resaritemu.

